కొండవీటి సత్యవతి

'అ ఆ' లు నేర్పిన గురుదేవులకి అక్షరాంజలి

సాహిత్యాన్ని ప్రేమించడం నేర్పిన నా గురువులు

'మామంచి టీచర్లు' శీర్షికకు రాయమని కిరణ్‌ప్రభగారు అడిగినపుడు నా మనసులో చాలామంది గురువులు మెదిలారు. జీవితానికి వెలుగులు ప్రసాదించిన గురువులు చాలామంది ఉన్నారు. బడికెళ్ళడం, చదువుకోవడం మొదలు పెట్టిన దగ్గరనుంచీ ఎంతోమంది ఉపాధ్యాయులు మన జీవితంలోకి వస్తారు. కొందరు బలమైన తమ ముద్రని మనమీద వెయ్యగలుగుతారు. కొందరు పేర్లు కూడా గుర్తుకు రానంతగా మరుగున పడిపోతారు.

నేను మా ఊరి బడిలో చదువుకుంటున్నపుడు అంటే షుమారు నలభై అయిదు ఏళ్ళ క్రితం నాకు పాఠాలు చెప్పిన ముగ్గురు మాష్టార్లు ఇప్పటికీ నాకు గుర్తే. వీరన్న మాష్టారు, బాపన మాష్టారు (ఆయన్ని అలాగే పిలిచేవారు) బాపిరాజు మాష్టారు. అందరిలోకి బాపిరాజు మాస్టారంటే పిల్లలకి చాలా ప్రేమ ఉండేది. బాపన మాష్టారు భూతద్దాన్ని సూర్యుడికి అడ్డంగా పెట్టి గడ్డిని మండించే పద్ధతిని మాకు నేర్పారు. కాఫీపొడి, పంచదార నోట్లో వేసుకుని గ్లాసుడు నీళ్ళు తాగి, పిల్లలూ కాఫీ ఇలా కూడా తాగొచ్చు అని అనేవారు. ఇలాంటివే ఎన్నో చమత్కారాలు చేసి చూపించేవారు. బాపిరాజు మాష్టార్ని బదిలీ చేస్తే మేమంతా ప్రెసిడెంటుగారింటి దాకా ఊరేగింపు జరిపి ఆయన్ని బదిలీ చెయ్యొద్దని గొడవ చేసాం.

ఎలిమెంటరీ స్కూల్ దాటి హైస్కూలులో చదవడం కోసం నేను చాలా కష్టపడ్డాను. మా పరిస్థితి అందుకు సహకరించకపోయినా మా నాన్న నన్ను "హిందూ స్త్రీ పునర్వివాహ సహాయక సంఘం ఓరియంటల్ స్కూలు"లో చేర్పించాడు. (హెచ్ఎస్ పి వి ఎస్ స్కూలు) ఈ స్కూలులో ఇద్దరు వ్యక్తులు నా జీవితం మీద తీవ్ర ప్రభావం చూపారు. ఒకరు ఆ స్కూలు ప్రధానోపాధ్యాయురాలు కన్యాకుమారిగారు, రెండో వ్యక్తి మా సంస్కృతం మాష్టారు శ్రీ విష్ణుశాస్త్రిగారు. నేను చదువుకున్నది ఓరియంటల్ స్కూల్ కాబట్టి ఆరో తరగతి నుంచీ పదో తరగతి వరకు సంస్కృతం మాత్రమే చదువుకున్నాను. సంస్కృతాన్ని క్లాసులో కూర్చుని చదువుకోవడం తక్కువ. ముఖ్యంగా ఆరు, ఏడు క్లాసుల్లో. బయట కూర్చోబెట్టి అందరి చేత వల్లె వేయించేవారు. అమరకోశం, వ్యాకరణం, శ్లోకాలు గొంతెత్తి వల్లె వేసేవాళ్ళం.

రామః రామౌ రామాః అంటూ వల్లె వేయడమే. కాళిదాసు మేఘసందేశం లోని శ్లోకాలు మొత్తం వల్లె వేసేవాళ్ళం.

"అస్త్యుత్తరస్యాం దిశి దేవతాత్మా
హిమాలయో నామ నగధిరాజః"

మేఘ సందేశంలోని మొదటి శ్లోకం నాకిప్పటికీ కంఠస్థమే.

అలాగే కాదంబరి నాటకంలో మహాశ్వేత గురించి అనుకుంటాను.

"శిరీష పుష్పాధిక సౌకుమార్యే
బాహూ తదీయావితి మే వితర్కః"

అలాగే చంపూ రామాయణంలోని శ్లోకాలు, మృచ్ఛకటికం నాటకంలోని అంకాలు. ఇవన్నీ నాకిప్పటికీ గుర్తున్నాయంటే వాటిని బోధించి, మాచేత వల్లె వేయించిన సంస్కృతం మాష్టారుదే ఆ ఘనతంతా. మేము గొంతెత్తి వల్లె వేసేటపుడు చిన్న తప్పు వినబడినా ఆయనకు చాలా కోపమొచ్చేసేది.... తప్పు చదివిన వాళ్ళ కంఠాన్ని ఇట్టే గుర్తుపట్టి బడితె పూజ చేసేవారు. పరుగులెత్తించి కొట్టేవారు. తప్పు చేసిన పిల్ల దొరక్కపోతే ఆయనే తల గోడకేసి కొట్టుకునేవారు. అంత కోపం ఆయనకు. ఆ కోపం చూసి మేం వణికిపోయేవాళ్ళం. తప్పు చదవకుండా జాగ్రత్తగా వల్లెవేసేవాళ్ళం. పదోతరగతి పూర్తయ్యేటప్పటికే నేను ఎన్నో ప్రముఖ కావ్యాలు చదువుకున్నాను. ఎం.ఏ స్టాండర్డ్ సిలబస్ ఉండేది 10వ తరగతిలో. అందుకనే స్కూల్ మొత్తానికి నేను, అన్నపూర్ణ అని ఇంకో అమ్మాయి మాత్రమే 10 వ తరగతిలో పాస్ అయ్యాము. అయితే మాకు సంస్కృతం నేర్పిన విష్ణుశాస్త్రిగారు మాత్రం చాలా గొప్ప వ్యక్తి. ఆయన దగ్గర చదువుకున్న సంస్కృతం నాకు ఇప్పటికీ జ్ఞాపకం ఉండటానికి కారణం ఆయన మా చేత చదివించిన పద్ధతి. గురుకులాల్లో లాగా చెట్ల కింద కూర్చోబెట్టి గంటల తరబడి వల్లె వేయించడం.

"స్వదేశే పూజ్యతే రాజా
విద్వాన్ సర్వత్ర పూజ్యంతే" అని
"కేయూరా న విభూషయంతి పురుషం
యా సంస్కృతాధార్యతే
న స్నానం, న విలేపనం, న కుసుమం
నాలంకృతా మూర్ధజాః
వాణ్యేకా సమలంకురేతి పురుషం
యా సంస్కృతాధార్యతే
క్షీయంతే ఖలు భూషణాని సతతం
వాగ్భూషణం భూషణం"

నగలు, అలంకారలు మానవుడికి సౌందర్యాన్నియ్యవని, ఆభరణాలు నాశనమైపోతాయని వాక్కు మాత్రమే మంచి భూషణమని మాకు ఆయనే చెప్పారు. ప్రతి శ్లోకం విడమర్చి వాటికి తాత్పర్యాలు చెప్పేవారు. మా సంస్కృతం మాష్టారు గురించి ఎంత రాసినా తక్కువే.

ఆయన కూతురు స్వరాజ్యం నా క్లాస్‌మేట్. అలా నేను మా మాస్టారు గారి ఇంటికి తరచు వెళ్ళేదాన్ని. నేను తిండి తిప్పలు లేకుండా స్కూల్‌కి వచ్చేసేదాన్ని. స్వరాజ్యం వాళ్ళమ్మగారు తనతో పాటు నాకూ అన్నం పెట్టేవారు. వాళ్ళింట్లో కలిసిపోయి తిరగనిచ్చేవారు. కానీ భోజనం మాత్రం బయట అరుగు మీద ఆకులో పెట్టేవాళ్ళు. నేను తిన్న తర్వాత ఆకు నేనే తీసాక పసుపు నీళ్ళు చిలకరించేవాళ్ళు. ఈ కుల వివక్ష నాకు అప్పట్లో చాలా సహజంగా అనిపించేది. బ్రాహ్మల ఇళ్ళల్లో ఇలాగే అన్నం పెడతారు అనుకునేదాన్ని. ఈ విషయం పక్కన పెడితే, నాకు సంస్కృతం నేర్పి, సాహిత్యం మీద అమితమైన ప్రేమని కలిగించిన మా విష్ణుశాస్త్రి మాష్టారు అంటే చాలా గౌరవం ఉంది. ఆయనకిపుడు 85 సంవత్సరాలు దాటాయి. ఈ వ్యాసం రాస్తున్నపుడు మా తమ్ముడి ద్వారా ఆయన ఫోన్ నెంబరు సంపాదించగలిగాను. ఫోన్ చేసి ఆయనతో మాట్లాడాను. మాష్టారు నన్ను గుర్తుపట్టడం, నా పేరు ఊరితో సహా చెప్పడం నాకు సంతోషం కలిగించింది. ఆయన తన ఫోటోను కూడా పంపించారు. ఇలా మా విష్ణుశాస్త్రి మాస్టారు గురించి గుర్తు చేసుకోవడం చాలా ఆనందంగా ఉంది.

అలాగే నాకు విద్యాదానం చేసిన వారిలో కన్యాకుమారిగారు ప్రథములు. మా స్కూల్ ప్రధానోపాధ్యాయిని అయినా నన్నెంతో ఆదరంతో చూసేవారు. వారింట్లో నన్ను పెట్టుకుని నా చదువు కొనసాగేలా చేసిన ఆమెకి నేను ఎంతో రుణపడి ఉన్నాను. పుస్తకాలు చదవడం నేర్చుకున్నది ఆమె శిష్యరికంలోనే. మా వాళ్ళు నన్ను స్కూల్ మాన్పించిన ప్రతీసారి మా ఇంటికి ఉత్తరాలు రాసి, స్వయంగా వచ్చి సర్ది చెప్పి నా చదువు కొనసాగేలా చేసింది ఆవిడగారే. నిజంగా ఆవిడ నాపట్ల అంత శ్రద్ధ తీసుకుని, మా వాళ్ళతో వాదించి, ఎంతో శ్రమకోర్చి నాకు అర్ధంకాని పాఠాలు ఇంట్లో చెప్పి, నన్ను ప్రోత్సహించక పోయి ఉంటే నా జీవితం మరోలా ఉండేది. మా అక్కలిద్దరి లాగానే

నాకంటూ ఒక జీవితం లేకుండా, చదువు లేకుండా, చిన్నప్పుడే పెళ్ళిచేసుకుని మామూలు గృహిణిగా స్థిరపడిపోయేదాన్ని.

మా సంస్కృతం మాష్టారు, కన్యాకుమారి నేతృత్వంలో నేను తొమ్మిదో తరగతిలో గెల్చుకున్న ఓ అద్భుతమైన బహుమతి గురించి చెప్పి తీరాలి. నర్సాపురానికి సమీపంలో ఆచంట అనే గ్రామంలోని దేవాలయంలో శివరాత్రి ఉత్సవాలు చాలా గొప్పగా జరుగుతాయి. ఆ ఉత్సవాల సందర్భంగా భగవద్గీత మీద పోటీలు జరుగుతాయి. కన్యాకుమారిగారు నన్ను తనతో ఈ ఉత్సవాలకు తీసుకెళ్ళారు. పోటీలో పాల్గొనమని ప్రోత్సహించారు. నేను అప్పట్లో భగవద్గీతలోని చాలా అధ్యాయాలను కంఠస్థం చేసి, అర్థాలు, తాత్పర్యాలు చెప్పేదాన్ని. ఉత్సవాలకి వచ్చిన అశేష జన సమూహం ముందు నేను పోటీలో పాల్గొన్నాను. పది నిమిషాల సమయంలో శ్లోకాలు చదివి అర్థం చెప్పాలి. నేను శ్లోకాలు పాడటం మొదలవ్వగానే నిర్వాహకులు సమయం మర్చిపోయారు. అరగంట సేపు అలా చదువుతూనే ఉన్నాను.. ఆ పోటీలో నాకు ప్రథమ బహుమతి వచ్చింది. భాగవతం వాల్యూములు ఇచ్చారు. అక్కడున్న చాలామంది అప్పటికప్పుడు నాకెన్నో ప్రయిజులిచ్చారు. మర్నాడు పేపర్లో నా ఫోటో చూసాకగానీ మా ఇంట్లో వాళ్ళకు ఈ విషయం తెలియదు. అప్పుడు నేను తొమ్మిదో క్లాసు చదువుతున్నాను. అంత చిన్న వయసులో ఓ పెద్ద పోటీలో పాల్గొని ప్రథమ బహుమతితో పాటు, ఎన్నో ప్రశంసల్ని పొందడం వెనకు ఉన్నవారు మా సంస్కృతం మాస్టారు, కన్యాకుమారిగార్లు మాత్రమే. వీరిరువురికీ శిరస్సు వంచి పాదాభివందనం చెయ్యడం తప్ప ఇంకేం చెయ్యగలను. నా పట్ల ఎంతో ప్రేమని, వాత్సల్యాన్నీ పంచి ఇచ్చిన గురువులందరికీ నా హృదయ పూర్వక నమస్కారాలు తెలుపుకుంటూ, మరో అవకాశం ఎప్పుడైనా వస్తే నాకు తెలుగు సాహిత్యాన్ని ఉగ్గుపాలతో రంగరించి పోసిన మా తెలుగు లెక్చరర్ హనుమాయమ్మగారి గురించి, చరిత్రని మనోహరంగా బోధించిన లలిత, వసంత గార్ల గురించి తప్పక రాసాను. ఇప్పటికి శెలవు...

సత్యవతిగారు భూమిక పత్రిక ఎడిటర్‌గా పనిచేస్తున్నారు

మాతృదేవోభవ, పితృదేవోభవ, ఆచార్యదేవోభవ అన్నారు పెద్దలు. 'గురు సాక్షాత్పరబ్రహ్మ' అనికూడా మనకి తెలుసు. చిన్నప్పటినుంచీ మన వ్యక్తిత్వం రూపు దిద్దుకోవడంలో అమ్మా, నాన్నల పాత్ర ఎంతవుంటుందో, మనకి విద్యా బుద్ధులు నేర్పించే మాష్టారి పాత్ర కూడా అంత వుంటుంది. చదువు నేర్పేటప్పుడు ఒక్కోసారి కఠినంగా వున్నా, మన జీవితంలో మాస్టారు ఎప్పుడు ఎదురైనా నమస్కరించకుండా వుండలేం. అలా..మీ జీవితంలో మిమ్మల్ని ఎక్కువగా ప్రభావితం చేసిన మాస్టారు ఎవరు, వారంటే ఎందుకిష్టం, వారి నుంచీ మీరు నేర్చుకున్న జీవిత పాఠాలేమిటి .. 'కౌముది' పాఠకులతో పంచుకోండి. మీ మంచి మాష్టారి గురించి 2-3 పేజీలు వ్రాసి పంపండి. వీలైతే ఫోటోలు కూడా పంపిస్తే ఈ శీర్షికలో ప్రచురిస్తాం.

మీ రచనలు పంపాల్సిన చిరునామా:

Editor
KOUMUDI (Web Monthly)
4251 Escudo Ct
Dublin, CA 94568 -- Email: editor@koumudi.net